

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o rentę rodzinną,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 kwietnia 2022 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 października 2021 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala zażalenie,

**2. przyznaje radcy prawnemu K. B. od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego w (...) kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych
powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem
zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z
urzędu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 października 2021 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną J. S. (wnioskodawca) wniesioną od wyroku tego Sądu z 3 grudnia 2020 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 21 maja 2020 r., V U (...), którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z 24 lipca 2019 r. odmawiającej prawa do renty rodzinnej.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniósł 29 czerwca 2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy. Zarządzeniem z 8 lipca 2021 r. wezwano go do uzupełnienia braków skargi kasacyjnej przez nadesłanie dwóch egzemplarzy odpisu skargi kasacyjnej oraz dołączenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia. W piśmie przewodnim z 19 lipca 2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że przedłożył dwa odpisy skargi kasacyjnej oraz wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem w trzech egzemplarzach. W dniu 10 sierpnia 2021 r. pełnomocnikowi wnioskodawcy doręczono wezwanie do uzupełnienia braków wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przez dołączenie jednego odpisu wniosku (art. 398⁴ § 3 zdanie drugie k.p.c.) w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak nie został uzupełniony w terminie, co skutkowało koniecznością odrzucenia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Wnioskodawca zaskarżył powyższe postanowienie w całości i wniósł o jego uchylenie. Jego zdaniem postanowienie to jest błędne i zostało wydane w oparciu o nieprawidłowe ustalenia. Zdaniem wnioskodawcy nie ma podstaw do odrzucenia skargi, ponieważ brak opisany w piśmie z 10 sierpnia 2021 r. nie jest brakiem uniemożliwiającym kontynuowanie postępowania w sprawie. Wnioskodawca podniósł, że pismo zawierające wezwanie do uzupełnienia braków formalnych, odebrane 10 sierpnia 2021 r., zostało doręczone osobie nieuprawnionej do odbioru korespondencji w imieniu pełnomocnika skarżącego. Wobec tego pismo to nie zostało skutecznie pełnomocnikowi skarżącego doręczone. Osoba, która faktycznie odebrała to pismo przekazała je pełnomocnikowi wnioskodawcy po 15 dniach od daty odbioru.

Wnioskodawca podniósł również, że w jego ocenie brak ten nie był uniemożliwiającym nadanie sprawie biegu, albowiem w sądzie można było wykonać dodatkowy odpis tego pisma, gdyż oryginał tego pisma pełnomocnik skarżącego złożył wcześniej. Skarżący z ostrożności przesłał w załączeniu do

zażalenia odpis wniosku o przyjęciu skargi kasacyjnej, co jego zdaniem wykonuje wezwanie do usunięcia braków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Brak wniosku o rozpoznanie skargi kasacyjnej lub jego uzasadnienia jest „zwykłym” brakiem formalnym, podlegającym uzupełnieniu na wezwanie sądu. Art. 398⁴ § 2 k.p.c. ustanawiający to wymaganie formalne nie określa, jakie powinno być uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności, że ma to być uzasadnienie wyodrębnione, zawierające pogłębioną argumentację prawną itp. Oznacza, że to wymaganie formalne jest spełnione, gdy skarga zawiera „jakiegokolwiek” uzasadnienie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania (taka skarga nie może zostać odrzucona przez sąd drugiej instancji). Brak formalny skargi kasacyjnej stanowi całkowity brak uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (brak przytoczenia przez stronę skarżącą okoliczności, które w jej ocenie mają świadczyć o potrzebie przyjęcia skargi). Tylko w takim przypadku konieczne (uzasadnione) jest wezwanie do usunięcia tego braku oraz - w razie niewykonania tego wezwania - odrzucenie przez sąd drugiej instancji skargi kasacyjnej jako niespełniającej wymagań formalnych (jest to konstrukcja zbliżona do sytuacji, w której powód w ogóle nie przytoczył w pozwie okoliczności faktycznych, co stanowi przeszkodę w nadaniu takiemu pismu procesowemu właściwego biegu, postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2016 r., III UZ 6/16, LEX nr 2122062).

Mając powyższe na uwadze, skoro w skardze kasacyjnej wnioskodawcy nie sformułowano wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania i nie zawarto uzasadnienia tego wniosku, to Sąd Apelacyjny słusznie wezwał pełnomocnika wnioskodawcy do usunięcia braku formalnego skargi. Brak ten został uzupełniony, jednakże pismo procesowe sporządzone w tym celu zostało przesłane do Sądu wyłącznie w trzech egzemplarzach.

Obowiązkiem wnoszącego skargę kasacyjną profesjonalnego pełnomocnika strony jest, poza dołączeniem jej odpisów dla osób uczestniczących w sprawie

(art. 128 § 1 k.p.c.), złożenie dwóch dodatkowych odpisów skargi przeznaczonych dla Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego (art. 398⁴ § 3 k.p.c.). Niedołączenie do pisma procesowego odpisów w liczbie wymaganej, stanowi brak formalny, podlegający usunięciu przez wnoszącego pismo zgodnie z przepisami art. 130, art. 370, art. 373 lub art. 398⁶ k.p.c., pod sankcją w nich określoną. Termin wyznaczony do usunięcia braku formalnego pisma jest niezachowany, jeżeli strona w zakreślonym terminie w ogóle nie podjęła czynności uzupełniającej (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2009 r., I CZ 16/09, LEX nr 738326) lub wprowadzi ją podjęła, ale mimo to brak nie został w całości uzupełniony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 maja 2008 r., I CZ 34/08, LEX nr 424407).

Pełnomocnik wnioskodawcy, uzupełniając braki skargi w postaci odpisów skargi kasacyjnej oraz wniosku o jej przyjęcie wraz z uzasadnieniem przesłał tylko trzy odpisy wniosku zamiast czterech. Ponownie wezwany do uzupełnienia tego braku nie przesłał brakującego odpisu pisma stanowiącego integralną część skargi kasacyjnej. Tymczasem w świetle art. 126 § 1 pkt 5 i art. 128 § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c., konieczne było załączenie do skargi kasacyjnej czterech jej odpisów, przy czym chodzi o odpisy kompletnej skargi jako pisma procesowego zawierającego wysyłki obligatoryjne elementy. Wypada zatem podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego, że w sprawie miało miejsce niewykonanie zarządzenia sędziego, co oznacza, iż brak formalny skargi nie został usunięty w zakreślonym terminie, co z kolei uzasadniało odrzucenie wniesionego środka zaskarżenia stosownie do treści art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Nie zasługują na aprobatę przedstawione w zażaleniu twierdzenia o nieprawidłowości doręczenia pisma wzywającego do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej. Pismo to zostało wysłane na podany przez pełnomocnika adres jego kancelarii, a odebrane przez A. S., jak wynika z potwierdzenia odbioru: „przez upoważnionego pracownika” (k. 181). Przepis art. 138 § 2 k.p.c. pozwala na doręczenie pisma sądowego w miejscu pracy adresata „osobie upoważnionej do odbioru pism”, posługując się domniemaniem, że pismo dotarło do rąk adresata (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2004 r., IV CZ 25/04, LEX nr 585881). Oznacza to, że nie ma znaczenia, czy A. S., która

odebrała przesyłkę adresowaną do pełnomocnika skarżącego była jego pracownikiem, kluczowe było natomiast, czy była ona upoważniona do odbioru pism. Warto przy tym zaznaczyć, że do doręczeń pism procesowych profesjonalnemu pełnomocnikowi stosuje się art. 138 § 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 września 2014 r., III UZ 5/14, LEX nr 1532752). Upoważnienie do odbioru pism sądowych jest czynnością, której dokonanie nie wymaga zachowania żadnej szczególnej formy i można o jego istnieniu wnioskować na podstawie innych czynności i zachowań osób, których to dotyczy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2016 r., I PZ 10/16, LEX nr 2087118). W szczególności do odbioru pism sądowych stosownie do art. 138 § 2 k.p.c. nie jest potrzebne pisemne pełnomocnictwo, bowiem udzielenie takiego pełnomocnictwa może być dokonane w sposób dorożumiany (postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 listopada 2009 r., II CZ 56/09, LEX nr 1421999; z 16 czerwca 2021 r., III UZ 1/21, LEX nr 3304789). Doręczenie osobie upoważnionej do odbioru korespondencji w sposób wskazany w art. 138 § 2 k.p.c., podobnie jak doręczenie dorosłemu domownikowi, administratorowi czy dozorczy przewidziane w art. 138 § 1 k.p.c., wymaga podjęcia się przez te osoby doręczenia przesyłki adresatowi. Mogą one więc odmówić odbioru korespondencji i wówczas zastosowanie znajdzie art. 139 § 1 k.p.c., to znaczy przesyłka powinna zostać awizowana. Jeśli jednak wypełnione zostaną wymagania z art. 138 k.p.c. - tj. osoby spełniające określone w tym przepisie kryteria przesyłkę przyjmą podejmując się jej doręczenia, to doręczenie takie będzie skuteczne, nawet jeśli nastąpiło wbrew zakazowi adresata, do którego pismo było kierowane (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2019 r., IV CZ 69/19, LEX nr 2715210).

Należy też przypomnieć, że doręczenia przewidziane w art. 138 k.p.c. oparte są na domniemaniu, że pismo sądowe dotarło do rąk adresata i że w ten sposób doręczenie zostało dokonane prawidłowo. Domniemanie to jednak może być przez adresata obalone. Adresat może bowiem dowodzić, że pisma nie otrzymał i o nim nie wiedział, gdyż osoba, której pismo doręczono zastępczo, nie oddała mu pisma (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lutego 2008 r., II PZ 72/07, LEX nr 817527).

W niniejszej sprawie należy domniemywać, że A. S. przekazała pełnomocnikowi skarżącego korespondencję, na co wskazują również wcześniejsze potwierdzenie odbioru, w tym wezwania do uzupełniania braków skargi kasacyjnej, przez nią odebrane (k. 175), na które to pismo pełnomocnik odpowiedział w określonym przez sąd terminie. Domniemanie to nie zostało więc przez pełnomocnika skarżącego obalone.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.